

Grzegorz Wesolowski

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

EFEKTY FINANSOWANIA WŁADZTWA PODATKOWEGO GMIN WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO W ZAKRESIE PODATKU ROLNEGO

*EFFECTS OF FINANCING THE TAX SWAY IN RANGE OF AGRICULTURAL
TAX ON THE BASE OF COMMUNES IN LUBLIN PROVINCE*

Słowa kluczowe: podatek rolny, władztwo podatkowe, skutki polityki podatkowej

Key words: agricultural tax, tax sway, effects of tax policy

Abstrakt. Celem badań było przedstawienie skutków polityki podatkowej gmin województwa lubelskiego, powstałych w wyniku obniżek stawek podatkowych, wyrażonych w wielkości utraconych dochodów podatkowych potencjalnie możliwych do uzyskania, a także ocena aktywności tych jednostek w zakresie korzystania z władztwa podatkowego dotyczącego możliwości obniżania stawek podatku rolnego. Władztwo podatkowe gmin w zakresie podatku rolnego może obejmować m.in. możliwości kształtowania przez władze samorządowe wysokości stawek podatkowych, umorzenie podatku, stosowanie zwolnień, odroczenie lub ulgi podatkowe. W związku z tym, że podatek rolny jest podatkiem samorządowy wpływy z niego osiągnięte zasilają bezpośrednio budżety jednostek samorządu terytorialnego jakimi są gminy. Podatek rolny wprowadzony ustawą z dnia 15 listopada 1984 r. (z późniejszymi zmianami) pomija różnicowanie sytuacji gospodarczej kraju, województw oraz gmin. Może to wynikać ze stosowania zunifikowanych współczynników przeliczeniowych oraz wykorzystania do ustalenia podstawy wymiaru podatku rolnego średnich cen kwintala żyta z trzech pierwszych kwartałów roku poprzedzających rok powstania zobowiązania podatkowego.

Wstęp

Gminy stanowią najmniejszą jednostkę trójszczeblowej struktury samorządu terytorialnego, jaki występuje w Polsce od 1 stycznia 1999 r. W celu urealnienia zasady decentralizacji władzy ustawodawca wprowadził nie tylko podział uprawnień i obowiązków, ale dokonał również podziału dochodów pomiędzy samorządy terytorialne a władze centralne.

Możliwość kreowania indywidualnej polityki podatkowej przez jednostki samorządu terytorialnego (j.s.t) realizowanej na danym terenie jest przejawem tzw. władztwa podatkowego. Obejmuje ono m.in. sposób kształtowania zasad budowy podatków i opłat lokalnych, reguł ich poboru, a także możliwość odstąpienia od poboru wybranych danin publicznych [Kosek-Wojnar 2007]. Jednym ze źródeł dochodów uzyskiwanych przez gminy są podatki lokalne. Pomimo że ustanawiane są one przez organy władzy centralnej, dochody z nich uzyskiwane przynależą wyłącznie do j.s.t [Owsiak 2005]. Do grupy najistotniejszych podatków, który w pełni zasila budżety gmin zaliczany jest podatek rolny. Podatek ten został wprowadzony ustawą z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jedn. Dz. U. z 2006 r. nr 136, poz. 969 z późn. zm.), która stanowiła swoiste ulepszenie uregulowań prawnych zawartych w ustawie z dnia 26 października 1971 r. o podatku gruntowym. W zależności od poglądów prezentowanych przez poszczególnych autorów, zaliczany był on do podatków typu majątkowo-przychodowego [Harasimowicz 1988], majątkowego [Hanusz 1992] bądź przychodowo-dochodowego [Smoleń 2011]. Podstawą wymiaru zobowiązania podatkowego jest powierzchnia gospodarstwa rolnego¹ w hektarach przeliczeniowych, które ustalane są przy wykorzystaniu określonych w ustawie przeliczników. Przy ustalaniu zobowiązania podatkowego brane jest również pod uwagę położenie gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w jednym z czterech okręgów podatkowych, na które podzielono zostały

¹ Zgodnie z zapisami ustawy o podatku rolnym gospodarstwem rolnym jest obszar użytków rolnych, gruntów zadrzewionych lub zakrzewionych na użytkach rolnych o powierzchni przekraczającej 1 ha fizyczny lub 1 ha przeliczeniowy, z wyłączeniem gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej innej niż działalność rolnicza.

wszystkie gminy w kraju. Stosowana stawka podatku rolnego jest ekwiwalentem pieniężnym 2,5 q żyta za 1 ha przeliczeniowy, ustalany według średnich cen rynkowych za pierwsze trzy kwartały roku poprzedzającego rok podatkowy. Natomiast w odniesieniu do gruntów niemieszczących się w normie obszarowej dotyczącej gospodarstwa rolnego, stawka podatku rolnego jest równoważnością 5 q żyta za 1 ha fizyczny gruntów. Obowiązujący sposób ustalania zobowiązania z tytułu podatku rolnego ma za zadanie niwelowanie wpływu renty różniczkowej I na wyniki prowadzenia działalności w rolnictwie [Podstawka 2000]. Jednakże obowiązująca konstrukcja podatku rolnego realnie spełniała to zadanie w okresie, w którym ceny skupu płodów rolnych (w tym zbóż) były ustanawiane przez państwo. Wówczas stanowione ceny gwarantowały opłacalność produkcji i były takie same na obszarze całego kraju [Ostaszewski 2013]. Jak słusznie zauważa Podstawka [2011] w chwili obecnej ceny żyta ustalane są na podstawie wielkości popytu i podaży na rynku w danym roku. Przyczynia się to do wzrostu stawek podatku rolnego w momencie występowania nieurodzaju (przewaga popytu nad podażą), a co za tym idzie, do pogorszenia sytuacji dochodowej rolników. Obciążenie fiskalne z tytułu podatku rolnego jest wówczas bardziej odczuwalne przez gospodarstwa rolne [Podstawka 2011]. W takiej sytuacji istotnego znaczenia nabiera fakt, iż ustawodawca przewidział możliwość wykorzystania władztwa podatkowego w zakresie tego podatku, które objawia się m.in. w stosowaniu obniżek stawek podatku, przez podejmowanie przez rady gmin lub miast odpowiednich uchwał [Etel 2008].

Celem badań było przedstawienie skutków polityki podatkowej gmin województwa lubelskiego, powstałych w wyniku obniżek stawek podatkowych, wyrażonych w wielkości utraconych dochodów podatkowych potencjalnie możliwych do uzyskania, a także ocena aktywności tych jednostek w zakresie korzystania z władztwa podatkowego dotyczącego możliwości obniżania stawek podatku rolnego.

Materiał i metodyka badań

W pracy analizowano problem skutków polityki podatkowej w zakresie obniżek stawek podatkowych. Przy opracowywaniu tego zagadnienia wykorzystano dane zamieszczone w raportach rocznych z wykonania budżetów j.s.t w latach 2009-2011, opracowane przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Lublinie. W aspekcie skutków polityki podatkowej przeanalizowano relację skutków podatkowych obniżek stawek do należnych dochodów podatkowych. W badaniach wykorzystano podział gmin ze względu na typ j.s.t jaki reprezentują, tj. gminy wiejskie, wiejsko-miejskie i miejskie oraz miasta na prawach powiatu. Dokonano również analizy skutków polityki podatkowej, wynikających z obniżenia stawek w latach 2010-2012 w odniesieniu do pojedynczych gmin.

W pracy analizowano także aktywność gmin województwa lubelskiego w zakresie obniżania stawek podatku rolnego. Do analizy tego problemu wykorzystano dane dotyczące obniżek średnich cen skupu żyta przyjmowanych do obliczenia podatku rolnego w gminach woj. lubelskiego opracowane na podstawie uchwał rad gmin oraz rad miast z lat 2010-2012 opublikowanych w elektronicznym dzienniku urzędowym województwa lubelskiego. Łącznie analizie poddano 542 uchwały (odpowiednio dla 2010 r. – 144 uchwały, 2011 r. – 196 uchwał i 2012 r. – 202 uchwały).

Wyniki badań

W przeprowadzonych badaniach poddano analizie udział skutków podatkowych z tytułu uchwał organów j.s.t województwa lubelskiego dotyczących obniżek stawek (w tym również obniżki stawek podatku rolnego) w należnych dochodach podatkowych j. s. t. (lata 2009-2011). Informacje dotyczące tego zagadnienia zestawiono w tabeli 1. Wynika z nich, że w badanym okresie odnotowano znaczne rozbieżności w stosowaniu obniżek stawek w każdym z typów j.s.t. Najmniejszą utratę dochodów podatkowych powstającą na skutek obniżenia stawek wykazały gminy:

- miejskie: Tomaszów Lubelski (2009) oraz Puławy (2010 i 2011 r.),
- wiejsko-wiejskie: Kazimierz Dolny (2009, 2010 i 2011 r.),
- wiejskie: Jastków (2009, 2010 i 2011 r.),
- miasta na prawach powiatów: Lublin (2009, 2010, 2011 r.).

Tabela 1. Relacja skutków podatkowych z tytułu obniżek stawek maksymalnych do należnych dochodów podatkowych w gminach województwa lubelskiego w latach 2009-2011

Table 1. Relation between tax consequences from reductions rates to the due tax income in communes of Lublin province in 2009-2011

Typ jednostki samorządu terytorialnego/Type of local government unit	Relacja skutków podatkowych obniżenia stawek do należnych dochodów podatkowych w latach/Relation between tax consequences from reductions rates to the due tax income in [%]								
	2009			2010			2011		
	min.	max.	x	min.	max.	x	min.	max.	x
Razem gminy/All communes	–	–	15,78	–	–	10,70	–	–	11,24
Miasta/Cities	3,72	39,00	9,70	4,05	36,69	10,27	3,45	40,76	10,26
Miasta-gminy/Cities-communes	4,64	27,16	14,24	0,33	20,14	10,69	1,08	23,81	11,21
Gminy/Communes	0,36	43,10	19,50	0,18	29,39	10,97	0,96	28,39	11,86
Miasta na prawach powiatów/Cities with county rights	2,22	10,63	3,90	2,97	12,00	4,78	2,96	12,44	4,76

Źródło: obliczenia własne na podstawie rocznych sprawozdań z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego województwa lubelskiego za lata 2009-2011 opublikowanych przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Lublinie

Source: own research based on annual reports on the implementation of budgets of local government units of Lublin province for the period 2009-2011 published by The Regional Chamber of Auditors

Natomiast w największym stopniu z należnych dochodów podatkowych zrezygnowały następujące gminy:

- miejskie: Włodawa (2009, 2010 i 2011 r.),
- miejsko-wiejskie: Tyszowce (2009), Annopol (2010) i Frampol (2011 r.),
- wiejskie: Chrzanów (2009 i 2011 r.) i Zakrzówek (2010 r.),
- miasta na prawach powiatów: Chełm (2009, 2010 i 2011 r.).

W analizie relacji skutków podatkowych stawek do dochodów należnych podatkowych można stwierdzić, że poszczególne gminy w różnym stopniu korzystają z tego rodzaju przejawów władztwa podatkowego. W analizowanym okresie rozbieżności pomiędzy gminami, które wykazały największą i najmniejszą utratę dochodów podatkowych w wyniku prowadzenia obniżek stawek w poszczególnych typach j.s.t. wynosiły w grupie miast na prawach powiatu 8,5-9,5 p. p., w grupie gmin miejskich ok. 35-37 p.p.

Natomiast w przypadku gmin miejsko-wiejskich rozbieżności te wynosiły od 20,0 do 22,0 p.p. Interesujące jest to, że w odniesieniu do gmin wiejskich rozbieżności te stanowiły od 43 p.p. w 2009 r. do blisko 27 p.p. w 2011 r., co świadczy o ich stopniowym niwelowaniu.

W kolejnym etapie zbadano skutki obniżenia górnych stawek podatku rolnego w gminach województwa lubelskiego w latach 2009-2011. Analizowane gminy decydując się na stosowanie obniżonych stawek podatku rolnego w poszczególnych latach utraciły odpowiednio następujące wielkości dochodów:

- wiejskie: 76,14 mln zł (2009 r.), 11,27 mln zł (2010 r.), 19,87 mln zł (2011 r.),
- wiejsko-miejskie: 8,78 mln zł (2009), 1,31 mln zł (2010 r.), 2,30 mln zł (2011 r.),
- miejskie: 0,70 mln zł (2009 r.), 0,04 mln zł (2010 r.), 0,10 mln zł (2011 r.).

W największym stopniu gminy korzystały z możliwości obniżania górnych stawek podatku rolnego w 2009 r., gdy w przypadku 24 gmin wiejskich i 1 miejskiej (Biłgoraj) skutki obniżenia górnych stawek podatku rolnego przewyższyły wartość dochodów należnych z tytułu podatku rolnego. Dodatkowo w 2009 r. zanotowano obniżenie górnych stawek podatku rolnego w gminie miejskiej na prawach powiatu – miasto Zamość. W 2009 r. gminy województwa lubelskiego wprowadzając obniżki stawek maksymalnych utraciły łącznie 85 679 678,68 zł. W kolejnych latach analizowane gminy przyjęły bardziej restrykcyjną politykę podatkową w zakresie kształtowania stawek stosowanych do ustalania wysokości podatku rolnego na ich obszarze. W 2010 r. gminy wprowadzając obniżki stawek maksymalnych zrezygnowały z 12 623 300,06 zł dochodów z tytułu podatku rolnego, natomiast w 2011 r. – utraciły z tego tytułu 22 268 223,10 zł.

W latach 2010-2011 jedynie w przypadku gmin Dzwola, Puchaczów i Modliborzyce² odnotowano przewagę skutków obniżek stawek maksymalnych nad dochodami należnymi z tytułu podatku rolnego. Swoista bierność gmin miejskich na prawach powiatu w stosowaniu omawianego przejawu władztwa podatkowego w dużej mierze związana jest z tym, że grunty stanowiące podstawę opodatkowania podatkiem rolnym stanowią niewielki odsetek powierzchni j.s.t. tego typu. Dodatkowo stopniowa obniżka dochodów należnych z tytułu podatku rolnego w badanym okresie w gminach miejskich na prawach powiatu dowodzi o sukcesywnym przekształcaniu gruntów rolnych na tereny budowlane na obszarach tych gmin. Zjawisko to nasiliło się w Lublinie i Białej Podlaskiej, w których dochody należne z tytułu podatku rolnego w 2011 r. zmalały o blisko 35% w odniesieniu do 2009 r. (tab. 2).

Tabela 2. Skutki obniżenia górnych stawek podatku rolnego w gminach województwa lubelskiego w latach 2009-2011
Table 2. Effects of lowering the top rates of the agricultural tax in communes of Lublin province in 2009-2011

Typ jednostki samorządu terytorialnego/Type of local government unit	Utracone kwoty wskutek obniżenia górnych stawek podatku rolnego [tys. zł]/Effects of lowering the top rates of the agricultural tax [thous. PLN]					
	od osób fizycznych/ from natural persons			od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych/ from legal persons and another organisational entity		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Razem gminy/All communes:	82 751,1	12 335,0	21 658,7	2 928,6	288,3	609,5
– miasta/cities	671,2	39,9	92,5	26,3	1,3	3,4
– miasta-gminy/cities-communes	8 664,0	1 281,6	2 248,5	115,7	31,0	55,4
– gminy/communes	73 355,9	11 013,5	19 317,8	2 785,7	255,9	550,7
Miasta na prawach powiatów/ Cities with county rights	60,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0

Źródło: jak w tab. 1

Source: see tab. 1

W analizie 542 uchwał w sprawie obniżenia stawek cen skupu żyta stosowanych do ustalania wysokości podatku rolnego w poszczególnych gminach w latach 2011-2013 stwierdzono, że rady gmin i miast w zdecydowanej większości korzystały z możliwości wykorzystania posiadanego w tym zakresie władztwa podatkowego. Dane dotyczące omawianego zagadnienia przedstawiono w tabeli 3.

W 2011 r. ponad połowa zbadanych uchwał (53,47% ze 144) wprowadzała obniżenie stawek cen skupu żyta o prawie 16%, stosując średnią cenę na poziomie 31,91 zł/q żyta. W tym samym roku zanotowano również jedną uchwałę obniżającą stawkę o ponad 50% (dokładnie o 62,81%) w stosunku do stawki maksymalnej, ogłoszonej przez prezesa GUS. Uchwała ta została podjęta przez radę gminy Dzwola, która ustaliła stawkę na poziomie 14 zł/q żyta. W 2011 r. ok. 18% analizowanych uchwał wprowadzało obniżenie cen żyta o 5% w odniesieniu do ceny żyta ogłoszonej przez GUS. Gminy Chełm i Siennica Różana zdecydowały się zastosować stawki obniżone zaledwie o ok. 1,5%, przyjmując cenę skupu żyta na poziomie 37 zł/q (stawka maksymalna wynosiła 37,64 zł/q).

W 2012 r. prawie 48% przeanalizowanych uchwał wprowadzało obniżenie stawek skupu żyta o ponad 50% w stosunku do stawki maksymalnej stosowanej w tym roku. Najwięcej – 42 uchwały (21,5%) wprowadzały obniżenie stawek o blisko 57% w stosunku do stawki maksymalnej, która wynosiła w 2012 r. 74,18 zł/q żyta. Średnia stawka dla tej grupy wynosiła 32,21 zł/q. W 2012 r. największe obniżenie stawek zanotowano w gminach Dzwola i Puchaczów. Gminy te przyjęły cenę skupu żyta stosowaną do ustalania podatku rolnego na poziomie 20 zł/q, co stanowiło ok. 27% stawki maksymalnej. Natomiast w najmniejszym stopniu stawki obniżono w gminach: Łęczna, Końskowola, Białopole, Wierzbica, Ruda Huta oraz Dęblin. W gminach tych podjęto uchwały obniżające stawki do wysokości 60 zł/q, co stanowiło ok. 81% stawki maksymalnej.

² Przewaga skutków obniżek stawek maksymalnych podatku rolnego nad dochodami należnymi z tytułu tego podatku zanotowana była w latach 2009 i 2011, natomiast w gminach Dzwola i Puchaczów omawiane zjawisko występowało w trakcie wszystkich analizowanych lat

Tabela 3. Średnie ceny skupu żyta przyjmowane do ustalania podatku rolnego w gminach województwa lubelskiego w latach 2011-2013

Table 3. The average purchase price of rye adopted to determine the agricultural tax in communes of Lubelskie province in the years 2011-2013

Wysokość stawki [zł]/ Tax rate [PLN]	Liczba gmin wykorzystujących stawkę obniżoną lub maksymalną/ Number of communes using reduced tax rate			Udział procentowy gmin wykorzystujących stawkę obniżoną lub maksymalną/ Percentage of communes that use a reduced tax rate [%]			Średnia stawka stosowana przez gminy [zł]/Average tax rate used by communes [PLN]			Relacja stawki obniżonej do maksymalnej/Relation reduced tax rate to the maximum tax rate [%]*		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
<15	1	-	-	0,69	-	-	14,00	-	-	37,19	-	-
<15;20)	2	-	-	1,39	-	-	17,50	-	-	60,57	-	-
<20;25)	7	5	4	4,86	2,55	1,98	22,80	21,80	22,00	60,57	29,39	29,00
<25;30)	31	11	5	21,53	5,61	2,48	27,09	27,00	26,20	71,98	36,40	34,54
<30;35)	77	42	37	53,47	21,43	18,32	31,91	32,21	32,22	84,78	43,41	42,47
<35;40)	26	36	38	18,06	18,37	18,81	35,73	36,40	36,90	94,93	49,07	48,64
<40;45)	-	32	29	-	16,33	14,36	-	41,21	41,02	-	55,55	54,07
<45;50)	-	25	30	-	12,76	14,85	-	45,81	46,35	-	61,75	61,10
<50;55)	-	31	38	-	15,82	18,81	-	50,38	50,97	-	67,92	67,19
<55;60)	-	8	13	-	4,08	6,44	-	55,50	55,38	-	74,82	73,00
<60;65)	-	6	6	-	3,06	2,97	-	60,00	60,00	-	80,88	79,09
<65;70)	-	-	1	-	-	0,50	-	-	65,00	-	-	85,68
<70;75)	-	-	1	-	-	0,50	-	-	70,00	-	-	92,28
Razem/ Total	144	196	202	100,00	100,00	100,00	30,80	40,30	42,10	81,82	54,33	55,50

* stawki maksymalne ogłoszone przez GUS/maximum rates published by the Central Statistical Office: 2011 r. – 37,64 PLN; 2012 r. – 74,18 PLN; 2013 r. – 75,86 PLN

Źródło: obliczenia własne na podstawie 542 uchwał rad gmin i miast, dotyczących obniżek cen skupu żyta wykorzystywanych przy obliczaniu stawek podatku rolnego na lata 2011-2013, opublikowanych w elektronicznym dzienniku urzędowym województwa lubelskiego

Source: own research based on 542 tax resolutions on 2011-2013 agricultural tax rates in communes of Lublin province, published in Electronic Official Journal of Lublin Province

Prawie 42% uchwał podjętych przez rady gmin i miast wprowadzało obniżkę cen skupu żyta przyjmowanych do ustalania podatku rolnego w 2013 r. o ponad 50% w odniesieniu do ceny ogłoszonej przez GUS. W 2013 r. gminy Dzwola i Puchaczów w największym stopniu obniżyły stawki stosowane do ustalania podatku rolnego na ich obszarze, uchwalając cenę skupu żyta na poziomie 20 zł/q (26,36% stawki maksymalnej). W najmniejszym stopniu z takiej możliwości skorzystała natomiast gmina Dęblin, w której przyjęto stawkę w wysokości 70 zł/ q żyta (92,28% stawki maksymalnej).

W 2012 r. 16 gmin nie zdecydowało się na wprowadzenie zmian stawek w odniesieniu do stawek uchwalonych w r. 2011. Natomiast w 2013 r. aż 82 gminy obniżyły stawki do poziomu uchwalonego przez nie w 2012 r., dodatkowo w 2013 r. 5 gmin zdecydowało się na obniżenie stawek do wysokości niższej niż uchwalona przez nie w 2012 r. Szczególnie zauważalne jest to w odniesieniu do gminy Stężyca, która zdecydowała się obniżyć stawkę obowiązującą w 2013 r. o 20% w odniesieniu do stawki uchwalonej przez radę tej gminy w 2012 r. Największy wzrost stawek podatkowych w 2012 r. w odniesieniu do roku 2011 zanotowano w gminie Krasnobród (dynamika 146%), w 2013 r. w odniesieniu do 2012 r. w gminie Końskowola (176%), natomiast w całym analizowanym okresie największy wzrost stawek podatkowych (2013/2011) odnotowano w gminie Janów Podlaski (ok. 190%).

Podsumowanie i wnioski

W opracowaniu przedstawiono próbę oceny aktywności j.s.t. w odniesieniu do sprawowania przez nie władztwa podatkowego w zakresie ustalania stawek podatku rolnego oraz analizę skutków podatkowych wywołanych tego typu działaniami. Na podstawie dokonanych badań sformułowano wnioski:

1. Gminy województwa lubelskiego w znaczącym stopniu korzystają z władztwa podatkowego w zakresie ustalania stawek podatku rolnego.
2. Stopień obniżenia stawek podatku rolnego jest wysoce zróżnicowany w poszczególnych gminach.
3. W największym stopniu z możliwości obniżenia stawek podatku rolnego korzystają gminy wiejskie.
4. Gminy województwa lubelskiego w nieznacznym stopniu sugerują się ceną żyta ogłaszaną przez GUS przy ustalaniu stawek podatku rolnego.
5. Skutki podatkowe wynikające z tytułu obniżenia stawek najbardziej odczuwalne są w gminach wiejskich.
6. Rozbieżności występujące w utratach dochodów podatkowych w gminach wiejskich korzystających w największym i najmniejszym stopniu z władztwa podatkowego stopniowo zmniejszają się.
7. Znaczne wykorzystanie możliwości obniżenia stawek podatku rolnego pośrednio dowodzi, że podatek ten pozostaje w głównej mierze uzależniony od walorów produkcyjnych ziemi rolniczej, a ewentualne przychody gospodarstwa rolnego nie odgrywają znaczącej roli w kształtowaniu wielkości zobowiązania podatkowego.

Literatura

- Etel L. 2008: *Podatek rolny*, [W:] C. Kosikowski, E. Ruśkowski (red.), *Finanse publiczne i prawo finansowe*, Wyd. Wolter Kluwer Polska Sp. z o. o., Warszawa, s. 578.
- Hanusz A. 1992: *Podatki i opłaty samorządowe*, Wyd. UMCS, Lublin, s. 20.
- Harasimowicz J. 1988: *Finanse i prawo finansowe*, PWE, Warszawa, s. 153.
- Kosek-Wojnar M. 2007: *Samodzielność finansowa organów samorządowych*, [W:] M. Kosek-Wojnar, K. Surówka (red.), *Podstawy finansów samorządu terytorialnego*, PWN, Warszawa, s. 78-83.
- Ostaszewski J. (red.) 2013: *Finanse*, Wyd. Difin, Warszawa, s. 161-163.
- Owsiak S. 2005: *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, PWN, Warszawa, s. 519-521.
- Podstawka M. 2000: *System podatkowy w rolnictwie*, Wyd. SGGW, Warszawa, s. 54.
- Podstawka M. 2011: *Podstawy finansów. Teoria i praktyka*, Wyd. SGGW, Warszawa, s. 190.
- Smoleń P. 2011: *Podatki samorządowe*, [W:] W. Wójtowicz (red.), *Zarys finansów i prawa finansowego*, Wyd. Wolters Kluwer Polska Sp. z o. o., Warszawa, s. 268-269.
- Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym, tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 136, poz. 969 z późn. zm.

Summary

Communes of Lublin region significantly benefit from tax-sway within agricultural tax. The great majority of communes decide to use reduced tax rates regarding agricultural tax. Communes slightly take into account average rye prices given by Central Statistical Office to determine the reductions of 1 q rye's average purchase rates. Rates reductions are very differentiated. As far as the lost of due tax income concerned, it is connected with tax rates reduction especially noticeable in rural communes. But it should be noticed that divergence within using of tax-sway in rural communes has decreasing tendency.

Adres do korespondencji
mgr inż. Grzegorz Wesolowski
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
Katedra Ekonomii i Zarządzania
ul. Akademicka 13, 20-950 Lublin
tel. (81) 461 00 61 w. 197
e-mail: grzegorz.wesolowski@up.lublin.pl